Belgesel ve Dinleme/İzleme Türleri

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 **D – Y – D – Y**
Belgesel gerçeğe dayanan, tarafsızlığı beklenen, görüntü ve sesle anlatan bir film türüdür.

2 **1–d 2–a 3–b 4–c**
Dinleme türleri dinleyicinin amacına göre ayrılır.

3 **E) Ölçü ve uyak**
Belgesel çok modlu bir metindir; ölçü ve uyak şiirin ahenk unsurlarıdır.

4 **B) Bir yayla köyünde hâlâ çalışan son su değirmeni ve onu işleten usta**
Tanıtımın ilk cümlesi konuyu açıkça verir.

5 **a) çok modlu b) katılımlı c) katılımsız d) yaratıcı**
Dinleme türleri dinleyicinin sürece katılma biçimine ve amacına göre adlandırılır.

6 **A) Seçici dinleme**
Öğrenciler ihtiyaçlarına (belirlenen sorulara) göre yalnızca ilgili bilgilere odaklanmıştır.

7 **C) Eleştirel dinleme**
Konuyu sorgulayıp olumlu-olumsuz yönleriyle tarafsızca değerlendirmek eleştirel dinlemedir.

8 **D) Söyleşiler, eski fotoğraflar ve müzik**
Konuşma (söyleşi), görsel (fotoğraf) ve ses (müzik) farklı anlatım araçlarıdır.

9 **Örnek: Belgesel gerçek olay, olgu ve kişilere dayanır; kurmaca film ise hayal ürünü bir olay örgüsü ve kişilerle oluşturulur.**
Temel fark gerçeklik–kurmaca ayrımıdır.

10 **A) Katılımlı dinleme**
Sorunun dinleme süreci devam ederken konuşmacıya iletilmesi katılımlı dinlemedir.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **E) Tarafsız bir bakış açısıyla gerçeği yansıtmayı**
Yorum eklememek, yönetmenin kendi görüşünü dayatmaması yani tarafsızlıktır.

12 **E) I ve III**
Gerçek mekânda çekim (I) ve gerçek kişilerin anlatımı (III) belgesele uygundur; olay uydurmak (II) kurmacadır.

13 **B) Konuşmayı dinleyicilerin tepkisine göre konuşma sırasında rastgele sonlandırmak**
Hazırlıklı konuşmada giriş, gelişme, sonuç önceden planlanır; rastgele sonlandırma plansızlıktır.

14 **Yaratıcı dinleme; öğrenci izlediklerinden yola çıkarak yeni bir fikir üretmiştir.**
Öğrenilenleri yorumlayıp yeni fikirler üretmek yaratıcı dinlemedir.

15 **A) Belgeselde yirmi dört farklı kuş türü tanıtılıyor.**
Tür sayısı herkes tarafından doğrulanabilecek bir bilgidir; diğerleri kişisel yargıdır.

16 **D – Y – D – Y**
Katılımsız dinlemede dinleyici sessizdir ama zihninde soruların cevabını arar.

17 **D) Empati kurarak dinleme**
Kendini konuşanın yerine koyup duygularını anlamaya çalışmak empati kurarak dinlemedir.

18 **Örnek: Bir kuşun binlerce kilometreyi pusula olmadan nasıl aştığını hiç düşündünüz mü? Bugün size, leyleklerin göç yolculuğunu anlatan bir belgeselden söz edeceğim. Bu belgesel, doğanın ne kadar kusursuz bir düzene sahip olduğunu bana yeniden gösterdi.**
Giriş bölümü dinleyicinin dikkatini çekmeli ve konuşmanın konusunu tanıtmalıdır.

19 **C) Gerçek yer, kişi ve durumlara dayanması**
Her ikisi de gerçekliğe dayanır; görüntü ve müzik yalnızca belgesele özgüdür.

20 **B) Belgeselde ses unsurları, anlamın tamamlanmasında görüntü kadar önemlidir.**
Ses kapatılınca anlamın yarısının kaybolduğu benzetmeyle anlatılır.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **D) Çekilen kişilerin kameradan etkilenmeden doğal davranabilmesi**
"Kamerasını görünmez kılarsa, karşısındakiler kendileri gibi davranır" ifadesi bu koşulu anlatır.

22 **E) Olay örgüsü, izleyiciyi şaşırtacak kurmaca bir sonla bitirilmiştir.**
Tanıtımda kurmaca bir son yoktur; belgesel gerçek bir günü izler.

23 **E) II ve III**
Tek yönlü anlatımı fark etmek (II) ve bilgiyi başka kaynaklardan doğrulamak (III) eleştireldir; I not alarak izlemedir.

24 **A) Kültürel belleği koruma ve belgeleme**

"Kayda geçirmek", "geleceğe tanıklık" ifadeleri belgeleme işlevini gösterir.

25 **B) Sınavda sorulacak konuları anlatan uzun bir bilimsel belgeselin izlenmesi**

Uzun ve sonra hatırlanması gereken bilgiler için not almak en uygun yoldur; arkadaşı dinlerken empati öne çıkar.

26 **C) Katılımsız dinleme**

Konuşmacıya soru iletilmeden, zihinde "kim, ne, nerede, nasıl" sorularına cevap aranması katılımsız dinlemedir.

27 **Örnek: Konunun farklı tarafları dinlenmiş mi? / Verilen bilgilerin kaynağı belirtilmiş mi? / Yönetmen kendi görüşünü izleyiciye dayatıyor mu?**

Sorular eleştirel dinlemeye uygun olmalı; kaynak, farklı görüşler ve yönlendirme sorgulanmalıdır.

28 **C) Etkileme amacıyla teknik öğelerin aşırı kullanılarak gerçekliğin gölgelenmesini**

"Ölçü kaçırıldığında gerçekliği bir gösteriye dönüştürür" ifadesi eleştirinin odağıdır.

29 **D) Görüşleri gerekçe ve örneklerle destekleme**

Öğrenci abartılı yargılar dile getirmiş ama hiçbir gerekçe ya da örnek sunmamıştır.

30 **Örnek: Bence belgesel daha etkili tanıtır. Çünkü şehrin sokaklarını, seslerini ve insanlarını görüntü ve sesle birlikte sunar; izleyici orayı gözüyle ve kulağıyla tanır. Gezi yazısı ise okurun hayal gücüne daha çok alan bırakır.**

Her iki tercih de gerekçelendirilirse kabul edilir; çok modluluk (görüntü, ses, müzik) mutlaka değerlendirilmelidir.